

УДК 336.225.5

ФІКСОВАНИЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ПОДАТОК ЯК ФОРМА ПІДТРИМКИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ: АНАЛІЗ ДОСВІДУ КРАЇН СНД

А. В. Козачок

студентка 4 курсу, група ОА – 42, навчально - науковий інститут економіки менеджменту і права

Науковий керівник – к.е.н., доц. О. О. Осадча

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

У статті проаналізовано нормативно- правові аспекти застосування спеціальних податкових режимів сільськогосподарських товаровиробників в Україні та країнах СНД . Обґрунтовано необхідність реформування оподаткування суб'єктів агропромислового виробництва згідно міжнародного досвіду.

Ключові слова: спеціальний податковий режим , фіксований сільськогосподарський податок, ПДВ , база оподаткування , об'єкт оподаткування , податковий період.

В статье проанализированы нормативно-правовые аспекты применения специальных налоговых режимов сельскохозяйственных товаропроизводителей в Украине и странах СНГ. Обоснована необходимость реформирования налогообложения субъектов агропромышленного производства согласно международного опыта.

Ключевые слова: специальный налоговый режим, фиксированный сельскохозяйственный налог, НДС, база налогообложения, объект налогообложения, налоговый период.

The article analyzes the legislative aspects of special tax regimes for agricultural producers in Ukraine and CIS countries. The necessity of reforming the taxation of agroindustrial production under international experience.

Keywords: special tax regime, the fixed agricultural tax, VAT, tax base, tax object, tax period.

Сьогодні українська аграрна сфера потребує невідкладного оновлення виробничої платформи, модернізації основних засобів, масштабного запровадження інноваційних технологій. Екстенсивний шлях економічного розвитку агросфери себе повністю вичерпав, а майбутнє – за інтенсифікацією виробництва і гармонійним використанням результатів праці попередніх поколінь.

За цих обставин істотно актуалізується проблема податкового регулювання розвитку агросфери з метою підтримки інтенсивного та знецінення екстенсивного шляху розвитку. Зважаючи на це, доречним здається порівняння спеціальних режимів оподаткування, що діють в Україні та за кордоном у розрізі підтримки розвитку аграрного сектора виробництва.

Оцінюючи механізм функціонування спеціального податкового режиму в сільському господарстві, необхідно віддати належне науковцям, які прямо або опосередковано досліджували цю проблему і цим самим сприяли подальшим науковим розвідкам. Свої праці цим проблемам присвятили такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як М.Я. Дем'яненко, Д.І. Дема, Р.П. Жарко, В.М. Жук, П.А. Лайко, А.Ю. Римаров, П.Т. Саблук, В.П. Синчак, Л.Д. Тулуш, С.І. Юрій, С.В. Юшко та ряд інших авторів.

Разом з тим деякі аспекти фіксованого сільськогосподарського податку залишаються недостатньо дослідженими, а окремі його положення потребують додаткового теоретичного

розкриття та порівняння з аналогічними зарубіжними податками для виявлення перспектив подальшого розвитку та удосконалення згідно міжнародного досвіду.

Метою статті є виявлення особливостей у функціонуванні спеціального податкового режиму для сільськогосподарських підприємств в Україні та країнах СНД.

Мета написання статті обумовила виокремлення наступних **завдань**:

- 1) розкрити сутність фіксованого сільськогосподарського податку згідно Податкового Кодексу України;
- 2) проаналізувати особливості переходу підприємств на такий спеціальний режим оподаткування;
- 3) порівняти основні нормативно – правові аспекти спеціальних податкових режимів у сільському господарстві України та країн СНД.

В Україні спеціальним режимом оподаткування для аграрних підприємств є фіксований сільськогосподарський податок, який передбачає право сільгосппідприємства залишити у власному розпорядженні суму ПДВ, нараховану йому на вартість поставлених товарів та послуг, а не сплачувати її до бюджету.

Згідно статті 209 Податкового кодексу України сільськогосподарським вважають підприємство, основною діяльністю якого є постачання вироблених (наданих) ним сільськогосподарських товарів (послуг) на власних або орендованих виробничих потужностях, а також на давальницьких умовах, в якій питома вага вартості сільськогосподарських товарів/послуг становить не менш як 75% вартості товарів/послуг, поставлених протягом попередніх 12 послідовних звітних податкових періодів сукупно [1].

Спеціальний режим оподаткування може обрати сільськогосподарське підприємство (резидент), яке провадить підприємницьку діяльність у сфері сільського і лісового господарства та рибальства. При цьому застосування спеціального режиму оподаткування є правом, а не обов'язком платника. Слід зазначити, що для отримання права на застосування спеціального режиму оподаткування сільськогосподарське підприємство зобов'язане зареєструватися платником ПДВ у загальновстановленому порядку та отримати свідоцтво про реєстрацію суб'єктом спеціального режиму [4].

Перехід на такий режим може проводитись сільськогосподарськими підприємствами, які дотримуються законодавства щодо вимог даного спеціального податку, лише раз на рік.

Згідно Податкового кодексу сума ПДВ, нарахована сільськогосподарським підприємством на вартість поставлених ним сільськогосподарських товарів/послуг, не підлягає сплаті до бюджету та повністю залишається в розпорядженні такого сільськогосподарського підприємства для відшкодування суми податку, сплаченої (нарахованої) постачальнику на вартість виробничих факторів, за рахунок яких сформовано податковий кредит, а за наявності залишку такої суми податку — для інших виробничих цілей.

Зазначені суми ПДВ акумулюються сільськогосподарськими підприємствами на спеціальних рахунках, відкритих в установах банків у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України. Кошти, розміщені на таких рахунках можуть використовуватись тільки для потреб виробництва сільгосппродукції: на придбання палива, насіння, добрив; витрат на оплату праці, послуг, що пов'язані з таким виготовленням тощо. Поставки сировини та надання послуг сільськогосподарським товаровиробникам можуть надавати лише, зареєстровані як платники ПДВ, юридичні особи [1].

Що стосується визначення терміну „спеціальний податковий режим”, які надаються в законодавчих та нормативних актах. Податкове законодавство всіх країн СНД застосовує спеціальні заходи податкового регулювання, що передбачають особливий порядок нарахування та сплати податків. Проте, тільки в п'яти країнах застосування спеціальних податкових режимів законодавчо закріплено в податкових кодексах: Азербайджан, Білорусь,

Казахстан, Росія, Киргизстан. Доцільно зробити порівняння та аналіз засад функціонування спеціального податкового режиму для сільгоспвиробників України та країн СНД (таблиця).

Таблиця

Порівняльний аналіз спеціального режиму оподаткування для сільгоспвиробників в Україні та країнах СНД [1,2,3]

	Україна	Росія	Узбекистан
1	2	3	4
Платники податку	Сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка с/г товаровиробництва за попередній (звітний) період становить не менше 75%.	Організації та індивідуальні підприємці, які виробляють сільськогосподарську продукцію і реалізують цю продукцію, за умови, якщо в загальному доході від реалізації товарів частка доходу від реалізації виробленої ними сільськогосподарської продукції, становить не менше 70 відсотків, а також сільськогосподарські споживчі кооперативи переробні, збутові, постачальницькі, садівничі, тваринницькі	Сільськогосподарські товаровиробники дослідно-експериментальні господарства науково-дослідних організацій сільськогосподарського профілю та навчально-дослідні господарства освітніх установ, доходу від реалізації виробленої ними сільськогосподарської продукції, становить не менше 50 відсотків
Об'єкт оподаткування	Площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди.	Доходи, зменшені на величину витрат	Земельна ділянка, надана у володіння, користування або оренду для ведення сільського господарства відповідно до законодавства
Податковий період	1 календарний рік	1 календарний рік	1 календарний рік
База оподаткування	Нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь	Грошове вираження доходів, зменшених на величину витрат	Нормативна вартість земельних ділянок, що підлягають оподаткуванню, визначена відповідно до законодавства
Особливості оподаткування	Плантики податку звільняються від таких податків :		
	Податок на прибуток, земельний податок, збір за спеціальне використання води, збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності	Податок на прибуток, податок на майно, ПДВ, фізичні особи – від сплати ПДФО	Податок на прибуток юридичних осіб, податок на благоустрій та розвиток соціальної інфраструктури, податку на майно в першому кварталі переходу.

Аналізуючи всі особливості, варто зазначити, що спеціальний податковий режим для сільськогоспвиробників України має багато спільного з країнами СНД. Проте має більш вузьку сферу застосування і це негативно.

В Австралії, Канаді, США, країнах ЄС виконується велика кількість програм, орієнтованих на створення належних умов для функціонування сільськогосподарської галузі. Ці програми, як правило, стосуються проблем інноваційного розвитку аграрного виробництва, маркетингових схем просування сільськогосподарської продукції на ринку, підвищення її конкурентоспроможності, продовольчої безпеки, охорони навколишнього середовища. Проводяться заходи субсидіювання сільськогосподарських товаровиробників [5].

Висновок. Отже, в Україні використовується спеціальний режим оподаткування, що надає сільгоспвиробникам фінансову підтримку. Проте, на відміну від Росії та Узбекистану, має досить вузьку галузь застосування і носить сезонний характер. Поряд з цими серйозними недоліками фіксованого сільськогосподарського податку є те, що база оподаткування не коригується на суму збитків, отриманих у разі стихійних лих чи неврожаю. Спеціальний податок потребує удосконалення з урахуванням міжнародного досвіду, а особливо досвіду розвинених країн, де державна підтримка виробників сільськогосподарської продукції є високоефективною.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України (зі змінами) - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Налоговый кодекс республики Узбекистан - Режим доступу: <http://lex.uz>.
3. Налоговый кодекс Российской Федерации - Режим доступу: <http://base.garant.ru>.
4. Белосвет О. В. Переваги та недоліки спеціального режиму оподаткування в аграрному секторі виробництва / О.В. Белосвет // Збірник наукових праць за матеріалами науково – практичного круглого столу. - К: Алерта. - 2012. – С. 13-15.
5. Назаренко В. И. Формы и направления государственной поддержки сельского хозяйства на Западе / В. И. Назаренко // Экономика сельского хозяйства и перерабатывающих предприятий. - 2007. - № 4. - С. 16 - 18.